

Byla C-151/22**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2022 m. kovo 2 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Raad van State (Nyderlandai)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. vasario 16 d.

Apeliantai:

S

A

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Kita apeliacinio proceso šalis:**Pagrindinės bylos dalykas**

Apeliaciniai skundai dėl *Rechtbank Den Haag* (Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) sprendimo, kuriuo užsienietės S ieškinys dėl sprendimo at mesti jos prieglobsčio prašymą pripažintas pagrįstu, taip pat dėl šio *Rechtbank* sprendimo, kuriuo užsieniečio A ieškinys dėl sprendimo at mesti jo prieglobsčio prašymą atmestas kaip nepagrįstas. Šiose bylose daugiausia dėmesio skiriama persekiojimui dėl politinių pažiūrų.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas pagal SESV 267 straipsnį. Politinių pažiūrų, kaip persekiojimo pagrindo, kaip tai suprantama pagal 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos

apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9, toliau – Priskyrimo direktyva) 10 straipsnio 1 dalies e punktą, išaiškinimas.

Dėl prejudicinių klausimų

1. Ar Priskyrimo direktyvos 10 straipsnio 1 dalies e punktą reikia aiškinti taip, kad persekiojimo dėl politinių pažiūrų pagrindu gali remtis ir prašytojai, kurie tik teigia turintys ir (arba) reiškiantys politinę nuomonę, bet joks galimas persekiojimo vykdytojas jų buvimo kilmės šalyje laikotarpiu ir atvykus į priimančiąją valstybę neišreiškė dėl jų įtarimų?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai ir dėl to pakanka vien politinės nuomonės, kad ji būtų kvalifikuojama kaip politinės pažiūros, kokią reikšmę reikėtų teikti šių pažiūrų, įsitikinimų ar tikėjimo tvirtumui ir užsieniečio veiksams pagal šias pažiūras, nagrinėjant ir vertinant prieglobsčio prašymą, t. y. tikrinant, kiek reali yra šio prašytojo nurodyta persekiojimo baimė?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar taikomas standartas, kad šios politinės pažiūros turi būti giliai išsakinjusios, o jei ne, koks yra standartas ir kaip jis turi būti taikomas?

4. Jei standartas yra toks, kad šios politinės pažiūros turi būti giliai išsakinjusios, ar galima tikėtis, kad prašytojas, kuris neįrodo, jog turi giliai išsakinjusias politines pažiūras, grįžęs į savo kilmės šalį susilaikys nuo savo politinių pažiūrų reiškimo, siekdamas nesukelti įtarimų galimam persekiojimo vykdytojui?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 2 straipsnio d punktas, 6 straipsnis, 10 straipsnio 1 dalies b, d ir e punktai ir 2 dalis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Vreemdelingenwet 2000 (2000 m. Užsieniečių įstatymas) 29 straipsnio 1 dalis

Voorschrift Vreemdelingen 2000 (2000 m. Tarpministerinis potvarkis dėl užsieniečių) 3.37a straipsnio a ir b punktai, 3.37 straipsnio 1 ir 2 dalys

Vreemdelingencirculaire 2000 (2000 m. Aplinkraštis dėl užsieniečių) C2/3.2 skirsnis

Faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos santrauka

- 1 Užsienietė S yra kilusi iš Sudano ir į Nyderlandus atvyko 2012 m. sausio 21 d. Ankstesniuose prieglobsčio prašymuose ir dabartiniame ketvirtajame prieglobsčio prašyme ji nenurodė, kad jau turėjo politines pažiūras Sudane ir buvo politiškai angažuota. Ji taip pat nenurodė, kad Sudano valdžios institucijos dar prieš jai išvykstant iš Sudano ją įtarinėjo ir kad dėl šios priežasties ji išvyko iš Sudano. Savo ketvirtąjį prieglobsčio prašymą ji grindė tuo, kad negali grįžti į Sudaną, nes ten valdžia ją persekiotų už politines pažiūras, kurias ji dabar išreiškė Nyderlanduose, be kita ko, už aktyvią veiklą Sudano politinėje „Umma“ partijoje, kuri koordinavo 2019 m. Sudano revoliuciją, ir „Darfur Vereniging Nederland“ (DVN) organizacijoje, dirbančioje Darfūro regiono labui. Ji taip pat dalyvavo demonstracijose prieš Sudano vyriausybę Nyderlanduose ir socialiniuose tinkluose „Facebook“ bei „Twitter“ kritiškai atsiliepė apie Sudano vyriausybę.
- 2 2019 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu valstybės sekretorius (*Staatssecretaris*) atmetė jos prieglobsčio prašymą, motyvuodamas tuo, kad nėra esminių politinių pažiūrų. 2020 m. gegužės 20 d. *Rechtbank* pripažino, kad užsienietės S pareikštas ieškinys yra pagrįstas. *Rechtbank* duomenimis, yra politinės pažiūros. Tačiau, pasak *Rechtbank*, neaišku, ką tiksliai reiškia sąvoka „esminės politinės pažiūros“. *Rechtbank* laikė svarbiu klausimą, kiek tos pažiūros yra tvirtos. Valstybės sekretorius apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (Valstybės Tarybos Administracinių bylų skyrius, Nyderlandai, toliau – *Afdeling*). Užsienietė S pateikė priešpriešinį apeliacinį skundą, nes, jos nuomone, nesvarbu, kiek tvirtos yra pažiūros.
- 3 Užsienietis A, taip pat kilęs iš Sudano, atvyko į Nyderlandus 2011 m. liepos 20 d. Jis tapo politiškai aktyvus Nyderlanduose tik po to, kai buvo atmestas jo pirmasis prieglobsčio prašymas, o prieš išvykdamas iš Sudano nedalyvavo politinėje veikloje. Jis išvyko iš Sudano ne dėl politinių pažiūrų. Užsienietis A savo antrąjį prieglobsčio prašymą (šis procesas), be kita ko, grindė tuo, kad grįžus į Sudaną jam grėstų persekiojimas, nes Nyderlanduose jis atvirai ir kritiškai kalbėjo apie politinę padėtį Sudane ir agitavo už Al-Gimir (etninė gentis Vakarų Darfūre) teises.
- 4 2020 m. birželio 18 d. sprendimu valstybės sekretorius atmetė užsieniečio A prieglobsčio prašymą, nes jis taip pat neįrodė, kad veikė remdamasis esminėmis politinėmis pažiūromis. 2020 m. rugpjūčio 28 d. *Rechtbank* atmetė užsieniečio A apeliacinį skundą kaip nepagrįstą. Užsienietis A apskundė šį sprendimą.

Pagrindiniai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 5 Užsienietės S nuomone, *Rechtbank* nepagrįstai atkreipė dėmesį į tai, kad nagrinėjant prieglobsčio prašymą svarbu, kiek tvirtos yra politinės pažiūros. Jos nuomone, iš Priskyrimo direktyvos negalima daryti išvados, jog politinės pažiūros turi būti „esminės“, kad ji turėtų teisę į apsaugą.

- 6 Valstybės sekretorius teigia, kad *Rechtbank* nepagrįstai nusprendė, jog politinės ir religinės pažiūros pagal savo pobūdį yra skirtingi persekiojimo pagrindai, todėl turi būti nagrinėjami ir vertinami skirtingai. Pasak valstybės sekretoriaus, persekiojimo dėl politinių pažiūrų pagrindas turi būti nagrinėjamas ir vertinamas taip pat kaip ir persekiojimo dėl religinių pažiūrų pagrindas, t. y. turi būti įrodyta, kad užsieniečio deklaruojamos pažiūros yra tokios svarbios jo tapatybei ar sąžinei, kad grįžus į kilmės šalį iš jo neturėtų būti reikalaujama jų atsisakyti ar jas slėpti.
- 7 Kita vertus, užsienietė S teigia, kad persekiojimo dėl politinių pažiūrų pagrindo negalima nagrinėti ir vertinti taip pat kaip persekiojimo dėl religinių pažiūrų pagrindo. Jos nuomone, Priskyrimo direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje pateiktos persekiojimo dėl politinių pažiūrų ir persekiojimo dėl religinių pažiūrų apibrėžtys skiriasi viena nuo kitos.
- 8 Užsieniečio A teigimu, *Rechtbank* nepripažino, kad sprendimas priimtas pažeidžiant rūpestingumo pareigą, nes valstybės sekretorius neištyrė ir neįvertino, ar jis turi esmines politines pažiūras. Be to, *Rechtbank* neatsižvelgė į tai, kad valstybės sekretorius, vertindamas tariamas politines pažiūras, nesivadovavo griežtomis gairėmis, nors tai buvo būtina siekiant išvengti savivalės nagrinėjant prieglobsčio prašymus. Jis taip pat teigia, kad iš Priskyrimo direktyvos neišplaukia, jog užsieniečio politinės pažiūros turi būti esminės, kad jis turėtų teisę į apsaugą.
- 9 Kita vertus, valstybės sekretorius laikosi nuomonės, kad pagal Priskyrimo direktyvą jis turi įvertinti, ar užsieniečio deklaruojamos pažiūros yra esminės ir todėl tokios svarbios jo tapatybei ar sąžinei, kad iš jo negalima reikalauti jų atsisakyti ar jas nuslėpti grįžus į kilmės šalį. Jis, be kita ko, remiasi 2018 m. lapkričio 21 d. *Afdeling* sprendimu, NL:RVS:2018:3735.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 10 Abi bylos susijusios su užsieniečiais, kurie tik atvykę į Nyderlandus turėjo politines pažiūras ir užsiėmė veikla, kuri galbūt galėjo sukelti, bet dar nesukėlė įtarimų kilmės šalies galimam persekiojimo vykdytojui.
- 11 Pagrindinis klausimas, į kurį reikia atsakyti šiose bylose, ar pagal Sąjungos teisę valstybės sekretorius turi ištirti ir įvertinti, ar užsieniečio išsakytos politinės pažiūros yra tam tikro tvirtumo, kad būtų suteikta teisė į apsaugą.
- 12 Tai situacija, kai užsienietis teigia, kad jis pagrįstai baiminasi persekiojimo, jei būtų grąžintas į savo kilmės šalį, nes priimančiojoje valstybėje suformavo ir išreiškė politines pažiūras ir joje vykdė politinę veiklą, nors tai iki šiol nesukėlė kilmės šalies valdžios institucijų nepasitikėjimo, nes jos nežinojo apie šias pažiūras ir veiklą. Esant tokiai situacijai kyla klausimas, ar galima reikalauti, kad grįžęs į savo kilmės šalį užsienietis elgtųsi santūriai, kad išvengtų problemų su galimu persekiojimo vykdytoju toje šalyje.

- 13 Teisingumo Teismo jurisprudencijoje į šį klausimą dar neatsakyta. Šioje jurisprudencijoje taip pat kol kas neatsakyta į klausimą, kokį standartą reikėtų taikyti, kad būtų galima išnagrinėti ir įvertinti tokių pažiūrų tvirtumą.
- 14 Pasak *Afdeling*, persekiojimo dėl religinių pažiūrų ir politinių pažiūrų pagrindus sieja tai, kad nei vienas, nei kitas nėra pagrįstas prigimtinėmis, nekintamomis savybėmis. Todėl, jo nuomone, Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su persekiojimu dėl religinių pažiūrų, taip pat apibrėžia sistemą, pagal kurią reikėtų atsakyti į šiose bylose aktualius klausimus.
- 15 Iš 2012 m. rugsėjo 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bundesrepublik Deutschland* (sujungtos bylos C-71/11 ir C-99/11, EU:C:2012:518) ir 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Bahtiyar Fathi* (C-56/17, EU:C:2018:803) darytina išvada, kad, nagrinėjant persekiojimo dėl religinių pažiūrų pagrindą, reikia ištirti ir įvertinti, ar užsienietis iš tikrųjų turi politines pažiūras, kurias jis teigia turįs, kokia veikla dėl šių pažiūrų jis užsiima ir ar jos jam asmeniškai yra būtinos arba labai svarbios. Iš šių sprendimų taip pat galima daryti išvadą, kad užsieniečiui, kurio atžvilgiu galimas persekiojimo vykdytojas dar neturi įtarimų, bet kuris teigia turintis religines pažiūras, taip pat taikoma ši Priskyrimo direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje pateikta sąvoka. Vis dėlto teisę į tarptautinę apsaugą dėl šių pažiūrų ir jomis pagrįstos veiklos jis gali įgyti tik tuo atveju, jei tai jam yra labai svarbu siekiant išsaugoti savo religinę tapatybę – pažiūrų „tvirtumas“.
- 16 Taigi akivaizdu, kad pagal analogiją su šia jurisprudencija galima nustatyti ir politinių pažiūrų tvirtumo reikalavimus. Kyla klausimas, ar šios pažiūros turi būti tokios tvirtos, kad vien dėl šios priežasties tikėtina, jog užsienietis, grįžęs į savo kilmės šalį, ir toliau vykdys veiklą, kurią vykdo remdamasis šiomis pažiūromis priimančiojoje valstybėje, ir taip prisiims persekiojimo riziką (griežtas požiūris), arba turi būti taikomi ne tokie griežti kriterijai – tokiu atveju, kaip ir dėl religinių pažiūrų, nagrinėjama, ar politinės pažiūros yra tam tikro tvirtumo, kokią veiklą jos apima ir ar jos yra būtinos arba labai svarbios atitinkamo užsieniečio tapatybei išsaugoti. Šioms pažiūroms ir šiai veiklai turi būti būdingas tam tikras tęstinumas ir pastovumas, o tai reiškia, kad šios užsieniečio pažiūros turi būti giliai įsišaknijusios.
- 17 Klausimą, ar politinės pažiūros yra giliai įsišaknijusios, reikia atidžiai išnagrinėti. Sprendimą priimanči institucija taip pat turi išnagrinėti, kokia su tokiomis pažiūromis susijusi veikla yra būtina užsieniečiui ir kokios būtų pasekmės, jei užsienietis imtųsi šios veiklos grįžęs į savo kilmės šalį. Tai, kad jis vis dėlto gali susilaikyti nuo tokios veiklos savo kilmės šalyje, nes priešingu atveju jam grėstų persekiojimas, negali būti nukreipta prieš jį. Todėl giliai įsišaknijusių pažiūrų atveju į galimybę, kad užsienietis elgsis santūriai tam, kad išvengtų persekiojimo, negalima atsižvelgti vertinant, ar pagrįsta persekiojimo baimė grįžimo atveju yra tikėtina. Tačiau *Afdeling* taip pat daro prielaidą, kad, jei užsienietis neįrodo, jog turi giliai įsišaknijusias politines pažiūras, iš jo gali būti reikalaujama, kad grįžęs į savo kilmės šalį būtų santūrus ir susilaikytų nuo veiklos, kuri gali sukelti valdžios institucijų įtarimą.

- 18 Kadangi Teisingumo Teismas dar nėra išaiškinęs persekiojimo dėl politinių pažiūrų pagrindo, atsižvelgdamas į užsieniečio, kuriuo nepasitiki kilmės šalies valdžios institucijos, persekiojimo baimės pagrįstumo vertinimą, ir kadangi atsakymai į klausimus šiose bylose nėra nei „clair“, nei „éclairé“, *Afdeling* privalo pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus.

DARBINIS VERTINIMAS